

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

BEKİR SAVCI VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/24370)

Karar Tarihi: 20/6/2023

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Kadir ÖZKAYA
Üyeler : M. Emin KUZ
Rıdvan GÜLEÇ
Yıldız SEFERİNOĞLU
Basri BAĞCI
Raportör : Leyla Nur ODUNCU
Başvurucular : Bekir SAVCI ve diğerleri [bkz. Ekli listenin (B) sütunu]
Vekilleri : bkz. ekli listenin (C) sütunu

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, karar sonucunu değiştirebilecek nitelikteki esaslı iddiaların karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvurular, muhtelif tarihlerde yapılmıştır. Ekli listenin (A) sütununda bireysel başvuru numaraları belirtilen dosyalar konu yönünden hukuki irtibat bulunması nedeniyle 2021/24370 numaralı bireysel başvuru dosyası ile birleştirilmiş ve inceleme 2021/24370 numaralı bireysel başvuru dosyası üzerinden yürütülmüştür.

3. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

4. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına gönderilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

5. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) aracılığıyla ulaşılan bilgi ve belgelere göre ilgili olaylar özetle şöyledir:

A. Olayın Arka Planına ve Asya Katılım Bankası Anonim Şirketine İlişkin Genel Açıklamalar

6. Olayın arka planına ve Asya Katılım Bankası Anonim Şirketine (Bank Asya/Banka) ilişkin genel açıklamalar için bkz. *Gürcan Balık*, B. No: 2020/16435, 17/11/2022, §§ 7-13; *Raziye Akçay*, B. No: 2019/1665, 28/6/2022, §§ 5-10.

B. Somut Başvuruya İlişkin Olaylar

7. Başvurucu Ercan Koçyiğit'in Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanmasına (FETÖ/PDY) üye olma, diğer başvuruçuların silahlı terör örgütüne (FETÖ/PDY) bilerek ve isteyerek yardım etme suçlarını işlediği sonucuna varılarak mahkûmiyetlerine karar verilmiştir. Gerekçeli kararlarda bilirkişi incelemesi yaptırılmaksızın, mahkûmiyette temel olarak, tek veya belirleyici delil şeklinde Bank Asya verilerine dayanılmıştır.

8. Kararların gerekçelerinde; başvuruçuların örgüt talimatı sonrasında hesap açtırdıkları, yeni açılan ya da önceden mevcut olan hesaplara para yatırdıkları, altın, döviz alım satım işlemleri yaptıkları, banka hesaplarında çeşitli hesap hareketliliği bulunduğu, kanun hükmünde kararnameler ile kapatılan işyerlerinden harcama yapıldığının kredi kartı ekstrelerinden tespit edildiği hususlarına yer verilmiştir.

9. Başvuruçular hakkındaki hükümler, istinaf ve temyiz aşamasından geçerek kesinleşmiştir.

10. Başvuruçular, nihai karardan sonra süresinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. İlgili Mevzuat

11. İlgili mevzuat için bkz. *Gürkan Balık*, §§ 34-37.

B. Yargıtay Kararları

12. Yargıtay kararları için bkz. *Serkan Gölge*, B. No: 2019/22453, 13/9/2022, §§ 30-39; *Raziye Akçay*, §§ 24, 27; *Gürkan Balık*, § 46.

13. Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 12/4/2022 tarihli ve E.2021/16-243, K.2022/259 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"BDDK'nın 29.05.2015 tarihli kararı ile temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna devredilen ve 22 Temmuz 2016 tarihli kararı ile de 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 107. maddesinin son fıkrası gereğince faaliyet izni kaldırılncaya kadar yasal bankacılık faaliyetlerine devam eden, FETÖ/PDY silahlı terör örgütü ile iltisaklı Asya Katılım Bankası AŞ'de gerçekleştirilen mutad hesap hareketlerinin örgütsel faaliyet ya da örgüte yardım etme kapsamında değerlendirilemeyeceği gözetilip örgüt liderinin talimatı üzerine örgütün amacına hizmet eden ve bankanın yararına yapılan ödeme ve sair işlemlerin başlı başına örgüte yardım etme olarak kabul edilebileceği nazara alınarak; sanığın hesap açtığı tarihten itibaren Bankasya hesap dökümlerinin tamamının uzman bilirkişi marifeti ile incelenip örgüt liderinin talimatı doğrultusunda bankaya para yatırılıp yatırılmadığı ve ayrı hesap açıp açılmadığı hususları saptanıp düzenlenecek rapor sanığa okunup savunması da alındıktan sonra hukuki durumunun takdir ve tayini gerekirken eksik incelemeyle, karar verilmesinde isabet bulunmamaktadır.

Bu kapsamda sanık ... hakkında kurulan mahkumiyet hükmüne yönelik Özel Dairece verilen onama kararı eksik inceleme nedeniyle isabetli görülmediğinden Yargıtay

Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının kabulüne karar verilmelidir."

14. Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 15/11/2022 tarihli ve E.2021/1496, K.2022/8183 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"[S]anığın Bank Asya hesap hareketlerine ilişkin dökümün ayrıntı içermemesi, mahkemece alınan bilirkişi raporunda inceleme konusu hesap hareketlerinin Ocak 2014 tarihi ve sonrası baz alınarak yapıldığı ve ilgili raporun yeteri kadar açıklayıcı olmadığı da dikkate alınarak, örgüt talimatı doğrultusunda, örgüte yarar sağlamak amacıyla hesap açma işlemlerinin yapıldığının ortaya konulması gerekliliği karşısında, sanığın Asya Katılım Bankası A.Ş de hesap açılış tarihinden itibaren gerçekleştirdiği ayrıntılı banka hesap kayıtlarının yeniden temin edilmesi, bu kapsamda talimat tarihleri ve sonrasında para yatırma ya da sair bankacılık hizmetlerinin yapılıp yapılmadığının tespiti amacıyla, sanık müdafinin temyiz dilekçesinde belirttiği hususlar da dikkate alınıp konusunda uzman bilirkişiye tevdi ile mutad hesap hareketleri dışında örgüt liderinin talimatları doğrultusunda, talimat tarihleri ve sonrasında para yatırma ya da sair bankacılık hizmetlerinin yapılıp yapılmadığının tespit edilerek tüm delillerin bir arada değerlendirilmesi suretiyle bir karar verilmesi gerektiği... [anlaşılmıştır.]"

(Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 21/12/2022 tarihli ve E.2021/12488, K.2022/9850 sayılı; 28/12/2022 tarihli ve E.2021/17524, K.2022/10131 sayılı; 21/12/2022 tarihli ve E.2021/13178, K.2022/9723 sayılı; 20/12/2022 tarihli ve E.2022/8328, K.2022/9618 sayılı; 29/11/2022 tarihli ve E.2022/17899, K.2022/8580 sayılı; 16/11/2022 tarihli ve E.2022/36855, K.2022/8047 sayılı; 26/9/2022 tarihli ve E.2022/1613, K.2022/5268 sayılı kararları da aynı yöndedir.)

15. Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 5/12/2022 tarihli ve E.2021/13799, K.2022/8830 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"Bank Asya'daki hesap kayıtları ve bilirkişi raporu üzerinde yapılan incelemeye göre, her ne kadar talimat dönemine uygun düşen mevduat hesabı açma ve para yatırma işlemleri olduğu görülmüşse de; sanığın hesabındaki para yatırma, çekme işlemlerinin Banka'nın TMSF'ye devrinden sonra da devam ettiği, diğer talimat dönemleri ile uyumlu işlemlerinin bulunmadığı, Bank Asya nezdindeki işlemlerinin rutin bankacılık işlemleri dışında değerlendirilemeyeceği, sanığın örgüt liderinin talimatı doğrultusunda, örgüte yardım kastıyla hareket ettiği tespit edilemediğinden örgüte yardım suçundan mahkumiyetini gerektirir her türlü şüpheden uzak delil bulunmayan sanığın atılı suçtan beraati yerine delillerin değerlendirilmesinde düşülen yanılğı sonucu yazılı şekilde mahkumiyetine karar verilmesi.... [bozmayı gerektirmiştir.]"

(Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 30/6/2022 tarihli ve E.2021/13117, K.2022/4203 sayılı; 27/6/2022 tarihli ve E.2021/13159, K.2022/4070 sayılı kararları da aynı yöndedir.)

16. Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 21/6/2022 tarihli ve E.2021/18737, K.2022/3755 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"[S]anık Hilal'in, kendisine ait olan Bank Asya hesabındaki işlemleri eşinin yaptığı yönündeki beyanları gözetildiğinde; sanığın eşi hakkında soruşturma ve/veya kovuşturma dosyası bulunup bulunmadığının araştırılması, varsa onaylı birer suretlerinin Yargıtay denetimine elverişli şekilde dosya arasına alınması, ayrıca duruşma açılarak sanığın bu konuya ilişkin savunmasında beyan ettiği hususlar da sorularak tanık sıfatıyla ayrıntılı beyanlarına başvurulması, sanığa ait hesapta yapılan işlemlere ilişkin banka dekontlarının

getirilerek bu hesabın sanığın eşi tarafından kullanılıp kullanılmadığının kuşkuyla yer vermeyecek şekilde gerekirse de bilirkişi incelemesi yaptırılarak tespit edilmesi, tüm bu deliller gözetilerek sanığını hukuki durumunun takdir ve tayini gerekirken eksik araştırma neticesinde yazılı şekilde hüküm kurulması...[bozmayı gerektirmiştir.]"

(Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 30/6/2022 tarihli ve E.2021/13118, K.2022/4198 sayılı; 21/09/2022 tarihli ve E.2022/12902, K.2022/4766 sayılı; 16/2/2022 tarihli ve E.2021/8498, K.2022/606 sayılı; 1/3/2022 tarihli ve E.2021/11348, K.2022/989 sayılı; 28/4/2022 tarihli ve E.2021/12945, K.2022/2507 sayılı; 28/3/2022 tarihli ve E.2021/10402, K.2022/1563 sayılı; 1/3/2022 tarihli ve E.2021/11348, K.2022/989 sayılı; 15/6/2022 tarihli ve E.2022/20169, K.2022/3548 sayılı; 28/6/2022 tarihli ve E.2022/12689, K.2022/3959 sayılı kararları da aynı yöndedir.)

V. İNCELEME VE GEREKÇE

17. Anayasa Mahkemesinin 20/6/2023 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Adli Yardım Talebi Yönünden

18. Ekli listenin (E) sütununda adli yardım talebinde bulunduğu belirtilen başvuru sahiplerinin başvuru giderlerini karşılayabilecek ölçüde mal varlığının bulunmadığı ve taleplerinin dayanaktan yoksun olmadığı anlaşıldığından 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 334. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca adli yardım taleplerinin kabulüne ve yargılama giderini ödemekten geçici olarak muaf tutulmalarına karar verilmesi gerekir.

B. Gerekçeli Karar Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucuların İddiaları ve Bakanlık Görüşü

19. Başvurucular; Bank Asyadaki mutlak hesap hareketlerine dayanarak, bilirkişi incelemesi yapılmaksızın cezalandırılmalarının, mahkûmiyet kararında bu konuda yeterli açıklamalara yer verilmemesinin adil yargılanma hakkını ihlal ettiğini ileri sürmüştür.

2. Değerlendirme

20. Anayasa'nın 36. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."

21. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucunun iddialarının adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı yönünden incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

22. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

i. Genel İlkeler

23. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında herkesin adil yargılanma hakkına sahip olduğu belirtilmiş ancak gerekçeli karar hakkından açıkça söz edilmemiştir. Bununla birlikte Anayasa'nın 141. maddesinin üçüncü fıkrasında "*Bütün mahkemelerin her türlü kararları gerekçeli olarak yazılır.*" denilerek kararlarını gerekçeli olarak yazma yükümlülüğü mahkemelere yüklenmiştir. Anayasa'nın 36. maddesi, 141. maddesinin üçüncü fıkrası ışığında yorumlandığında adil yargılanma hakkının gerekçeli karar hakkını da güvence altına almaktadır. Öte yandan adil yargılanma hakkı, doğası gereği gerekçeli karar hakkını da içermektedir. Bu sebeple gerekçeli karar hakkı Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkının temel güvencelerinden biridir (*Hilmi Kocabey ve diğerleri*, B. No: 2018/27686, 17/11/2021, § 77).

24. Gerekçeli karar hakkı, kişilerin adil bir şekilde yargılanmalarını sağlamayı ve denetlemeyi amaçlamaktadır. Tarafların muhakeme sırasında ileri sürdükleri iddialarının kurallara uygun biçimde incelenip incelenmediğini bilmeleri ve ayrıca demokratik bir toplumda, kendi adlarına verilen yargı kararlarının sebeplerini toplumun öğrenmesinin sağlanması için de gereklidir (*Sencer Başat ve diğerleri* [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31, 34).

25. Mahkemelerin anılan yükümlülüğü, yargılamada ileri sürülen her türlü iddia ve savunmaya karar gerekçesinde ayrıntılı şekilde yanıt verilmesi gerektiği şeklinde anlaşılamaz. Ancak derece mahkemeleri, kendilerine sunulan tüm iddialara yanıt vermek zorunda değilse de (*Yasemin Ekşi*, B. No: 2013/5486, 4/12/2013, § 56) davanın esas sorunlarını incelemiş olduğu gerekçeli karardan anlaşılmalıdır. Bir kararda tam olarak hangi unsurların bulunması gerektiği davanın niteliğine ve koşullarına bağlıdır.

26. Muhakeme sırasında açık ve somut bir biçimde öne sürülen iddia ve savunmaların davanın sonucuna etkili olması, başka bir deyişle davanın sonucunu değiştirebilecek nitelikte bulunması hâlinde davayla doğrudan ilgili olan bu hususlara mahkemelerce makul bir gerekçe ile yanıt verilmesi gerekir (*Sencer Başat ve diğerleri*, § 35). Aksi bir tutumla mahkemenin davanın sonucuna etkili olduğunu kabul ettiği bir husus hakkında ilgili ve yeterli bir yanıt vermemesi veya yanıt verilmesini gerektiren usul veya esasa dair iddiaların cevapsız bırakılmış olması hak ihlaline neden olabilecektir (*Sencer Başat ve diğerleri*, § 39).

27. Öte yandan istinaf/temyiz merciinin yargılamayı yapan mahkemenin kararını uygun bulması hâlinde bunu ya aynı gerekçeyi kullanarak ya da bir atıfla kararına yansıtması yeterlidir. Burada önemli olan husus istinaf/temyiz merciinin bir şekilde istinafta/temyizde dile getirilmiş ana unsurları incelediğini, derece mahkemesinin kararını inceleyerek onadığını ya da bozduğunu göstermesidir (bazı değişikliklerle birlikte bkz. *Yasemin Ekşi*, § 57). Ancak istinaf/temyiz incelemesi sırasında ayrı ve açık bir yanıt verilmesini gerektiren usul veya esasa dair iddiaların istinaf/temyiz mercilerince cevapsız bırakılması gerekçeli karar hakkının ihlaline neden olabilir (bazı değişikliklerle birlikte bkz. *Caner Kandırmaz*, B. No: 2013/3672, 30/12/2014, § 31).

28. Anayasa Mahkemesinin gerekçeli karar hakkı bağlamındaki görevi uyuşmazlığın esası yönünden önem taşıyan meselelere ilişkin olarak derece mahkemelerinin ilgili ve yeterli bir gerekçe ortaya koyup koymadıklarını incelemekten ibarettir. Anayasa Mahkemesinin derece mahkemesinin gerekçelerinin açıkça keyfi olmadığı veya bariz bir takdir hatası içermediği sürece denetleme gibi bir görevi olmadığı gibi derece mahkemesi kararlarındaki hukuka aykırılıkları gidermek de Anayasa Mahkemesinin görevi değildir (*Halit Kabadağ*, B. No: 2019/3589, 23/11/2021, § 30).

ii. İlkelerin Olaya Uygulanması

29. Derece mahkemelerinin gerekçeli kararlarında başvuruçuların terör örgütü üyeliği ya da terör örgütüne bilerek ve isteyerek yardım etme suçlarından mahkûm olmasına karar verilmiştir. Bir kısım başvuruçuyu yönünden yan deliller de bulunmakla birlikte Bank Asya hesap hareketleri başvuruçuların cezalandırılmasında *tek ya da belirleyici delil* olarak kullanılmıştır. Bu kararlara göre başvuruçular hakkındaki Bank Asya hesap hareketleri onların FETÖ/PDY lideri ve yöneticilerinin talimatı doğrultusunda hareket ettiğini göstermektedir.

30. Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 20/12/2018 tarihli ve E.2018/16-419, K.2018/661 sayılı kararında darbe teşebbüsü öncesinde FETÖ/PDY'le irtibatlı olduğu değerlendirilen Bank Asyanın 2013 yılı Aralık ayı sonrasında mali olarak zor duruma düşmesi üzerine anılan Bankanın finansal olarak iyi durumda olduğunu göstermek ve böylece örgüte para aktarımının sürekliliğini temin etmek amacıyla Banka Asyaya para yatırılmasına yönelik olarak 25/12/2013 tarihinde bizzat örgüt lideri tarafından çağrı yapıldığı ifade edilmiştir. Kararda ayrıca örgüt liderinin çağrısına uyan kişilerce 2014 yılı başından itibaren gerek bir kısım mal varlığı elden çıkarılarak gerekse başka finans kuruluşlarından kredi çekilerek, tasarruf ve kâr amacı gözetilmeksizin örgüt yararına para yatırılması, katılım hesapları açılması, döviz ve altın alım satımı gibi işlemler yapıldığının tespit edildiği belirtilmiştir.

31. Bununla beraber Yargıtay içtihadına göre anılan Bankada parasal bir işlem yapılması kategorik olarak örgütsel faaliyet kapsamında değerlendirilmemektedir. Yargıtay kararlarında 22/7/2016 tarihinde faaliyet izni kaldırılınca kadar faaliyetlerine devam eden ve FETÖ/PDY ile iltisaklı olan Bank Asyada gerçekleştirilen *mutat* hesap hareketlerinin örgütsel faaliyet kapsamında değerlendirilemeyeceği kabul edilmektedir. Ancak Yargıtay *mutat* işlemlerin dışında kalan, *örgüt liderinin talimatı üzerine örgütün amacına hizmet eden ve Bankanın yararına yapılan ödeme ve sair işlemleri* suç delili olarak kabul etmektedir (bkz. §§ 12-15; bkz. *Gürcan Balık*, §§ 39-47).

32. Anayasa Mahkemesi, Bank Asyaya örgüt liderinin ve yöneticilerinin çağrıları üzerine para yatırılması nedeniyle mahkûmiyet kararı verildiği şikâyeti ile yapılan bir başvuruda, detaylı bankacılık verileri üzerinde *bilirkişi incelemesi yaptırılması, bilirkişi raporunu savunmaya bildirilmesi, başvuruçuya hükme esas alınan delillerin gerçekliğine itiraz etme ve kullanılmalarına karşı çıkma fırsatı tanınması, başvuruçunun bu delillere ilişkin savunması hakkında inceleme ve araştırma yapılarak değerlendirmede bulunulması* sonucunda başvuruçuya ait Bank Asya hesap hareketlerine ilişkin delillerin terör örgütüne yardım etme suçu açısından mahkûmiyete dayanak alınmasının adil yargılanma hakkı kapsamındaki usul güvencelerini tamamen etkisiz hâle getiren açıkça keyfî bir uygulama olarak değerlendirilemeyeceğini belirtmiştir. Başvuruçunun anılan Bankada hesap açtığı ve/veya para yatırdığı için değil örgüt talimatı üzerine örgüte maddi yardımda bulunduğu

sonucuna ulaşıldığı için cezalandırıldığı saptanmıştır. Bank Asya nezdindeki 2014 yılı öncesi de dâhil olmak üzere hesap açılış bilgileri, aylık bakiye gelişimi ve tüm hesap hareketlerine ilişkin kayıtları ilgili kurumdan temin edilerek bu kayıtlar üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırıp başvurunun yargılamanın sonucuna etkili iddiaları yönünde de değerlendirme yapılarak verilen kararda bariz takdir hatası veya açık bir keyfîlik oluşturan bir husus bulunmadığı değerlendirilmiştir (*Serkan Gölge*).

33. Öte yandan Anayasa Mahkemesinin başvuruçuların Bank Asyada gerçekleştirdikleri *mutat* hesap hareketlerinin örgütsel faaliyet kapsamında değerlendirildiği iddialarının mahkûmiyet gerekçesinde karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği sonucuna vardığı kararları da bulunmaktadır. Anayasa Mahkemesi anılan kararlarda başvuruçuların Bank Asyadaki işlemlerin *mutat* bankacılık işlemleri olduğu yönündeki iddialarının gerekçede karşılanmadığını, hesap hareketlerine ilişkin bilirkişi raporu alınmadan değerlendirme yapıldığını, Banka Asyaya para yatırılmasına yönelik bizzat örgüt lideri tarafından yapılan çağrı ile suçlama konusu işlemler arasında bağ kurulmadığını, savunmanın gerçekliği araştırılarak ulaşılan sonucun gerekçeli kararda tartışılmadığını belirtmiştir. Anayasa Mahkemesi anılan kararlarda hesabın niteliğine, hacmine ve kullanım şekline ilişkin olarak başvuruçuların sunduğu iddia ve delillerle ilgili bir tartışma yapılmadığını ifade etmiştir (*Raziye Akçay*, §§ 44-46; *Gürcan Balık*, §§ 69, 71).

34. Yargıtay uygulamasına göre Bank Asyada parasal işlem gerçekleştiren kişinin cezalandırılabilmesi ancak kişinin örgüt liderinin talimatı ile işlem yaptığının kuşkuya yer bırakmayacak biçimde ortaya konulması ile mümkündür. Bu yöndeki değerlendirme ise sanığın Bank Asya nezdindeki -2014 yılı öncesi de dâhil olmak üzere- hesap açılış bilgileri, aylık bakiye gelişimi ve tüm hesap hareketlerine ilişkin kayıtlar dosyaya celbedilip incelenerek, hesap dökümlerinin tamamında alanında uzman bilirkişi marifeti ile inceleme yaptırılıp açıklayıcı, denetime elverişli ve dosya kapsamına uygun rapor alınması akabinde örgüt liderinin talimatından sonra ve bu talimat doğrultusunda katılım hesabı açma, döviz veya altın alma, para yatırma vb. işlemlerinin bulunup bulunmadığı tespit edilerek yapılmaktadır (bkz. §§ 12-16; bkz. *Gürcan Balık*, § 67; *Serkan Gölge*, § 57). Yine Yargıtay uygulamasına göre kişi, örgütün işlediği somut fiili bilmese de terör örgütü olduğunu, sağladığı yardımın örgütün yararına kullanılacağını bilmeli ve bu irade ile hareket etmelidir. Başka bir ifadeyle yardım fiilinin örgütün suç işlemek amacıyla kurulmuş bir örgüt olduğu bilinerek gerçekleştirilmesi gerekir. Buna göre fail suç işlemek amacıyla kurulmuş örgütün amacını gerçekleştirmesine katkı sağlamak kastı ile hareket etmeli, örgüte bilerek ve isteyerek yardım etmelidir (Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 23/1/2023 tarihli ve E.2021/2528, K.2023/182 sayılı kararı).

35. Başvuruçular derece mahkemelerindeki savunmalarında, söz konusu Bankada araç satın almak amacıyla gerçekleştirdikleri hesap hareketleri bulunduğunu, bu durumun sicil kayıtlarından da anlaşılabileceğini, kredi başvurusunda bulunmaları nedeniyle hesap açma işleminin gerçekleştiğini, taşıt kredisi finansman oranının miktarı, faizsiz bankacılık yapan bir banka olması, indirim ve taksit imkânları nedeniyle Bank Asyayı tercih ettiklerini beyan etmiştir. Başvuruçular ayrıca örgüt liderinin talimat tarihi öncesinde de bu Bankada hesap hareketlerinin olduğunu, çalıştıkları işyeri itibarıyla Bank Asyada ücret hesabı açıldığını, aile içi iş bölümü nedeniyle aile bütçesinin yönetimi ve para hareketleriyle kendilerinin ilgilenmediklerini, bu nedenle para hareketlerinden haberdar olmadıklarını, okul taksitlerini ödemek için hesap açtıklarını, hesap bakiyesinde trafik kazası sebebiyle sigorta tarafından ödenen bedelden kaynaklanan bir artış olduğunu iddia etmiştir.

36. Belirli bir davaya ilişkin olarak delilleri değerlendirme ve gösterilen delilin davayla ilgili olup olmadığına karar verme yetkisi kural olarak -usul güvencelerini anlamsızlaştıracak biçimde açıkça keyfi olmadığı veya bariz bir takdir hatası içermediği sürece- yargılamayı yürüten mahkemeye aittir. Bu bağlamda *suçlu-suçsuz* kararı vermek ya da *daha hafif* veya *ağır ceza belirlemek* de Anayasa Mahkemesinin görevi değildir (bazı değişikliklerle birlikte bkz. *Ruhşen Mahmutoglu*, B. No: 2015/22, 15/1/2020, § 67).

37. Başvurulara konu gerekçeli kararlarda 2014 yılı ve sonrasında gerçekleşen bir kısım hesap hareketine değinilmiş ancak başvuru Bank Asyadaki hesabının hangi tarihte açıldığı, bu hesaba ilişkin bankacılık işlemlerinin FETÖ/PDY lideri ve yöneticilerinin Bank Asyaya destek olunması şeklindeki talimatı öncesindeki niteliği ve hacmine, bu talimattan sonra anılan hesabın ne şekilde kullanıldığına, aktif kullanım olarak kabul edilen işlemlerin hacminin ne olduğuna ilişkin herhangi bir açıklama yapılmamıştır. Diğer bir ifadeyle söz konusu bankacılık işlemlerinin neden mutata kabul edilemeyeceğine ilişkin yeterli bir değerlendirmeye yer verilmemiştir. Dolayısıyla başvuru Bank Asyadaki örgüt liderinin ve yöneticilerinin Bank Asyaya destek olunması şeklindeki talimatı sonrasındaki bankacılık işlemlerinin bu talimattan önceki dönemle uyumlu olmadığı veya olağan dışı bir hesap hareketliliği niteliğinde olduğu ortaya konulamamıştır. Dahası başvuru Bank Asyadaki -2014 yılı öncesi de dâhil olmak üzere- hesap açılış bilgileri, aylık bakiye gelişimi ve tüm hesap hareketlerine ilişkin olarak alanında uzman bilirkişi marifeti ile bir inceleme de yaptırılmamıştır. Mahkûmiyet gerekçelerinde talimat üzerine mevduat hesabında artışa gidildiği veya mutata hesap hareketleri dışında bir işlemle bankaya likidite sağlandığı soyut ve genel ifadelerle dile getirilmiştir. Dolayısıyla başvuru Bank Asyadaki suç işlemek amacıyla kurulmuş bir örgütün amacını gerçekleştirmesine katkı sağlamak için hareket etmediklerine, söz konusu işlemlerin rutin bankacılık işlemleri olduğuna ilişkin -kararın sonucunu değiştirebilecek nitelikteki- iddialarının gerekçe de karşılanmadığı anlaşılmıştır.

38. Açıklanan gerekçelerle başvuru Bank Asyadaki Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

C. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

39. Başvurucular Halil İbrahim Öz ve Önder Öztürk yargılandıkları ceza davalarının uzun zamandır devam etmesi nedeniyle makul sürede yargılanma haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

40. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan *Veysi Ado* ([GK] B. No: 2022/100837, 27/4/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'un geçici 2. maddesinde 28/3/2023 tarihli ve 7445 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile yapılan değişikliğe göre 9/3/2023 tarihi (bu tarih dâhil) itibarıyla derdest olan, yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddialarıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun *ikincil niteliği* ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda, anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

41. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

D. Kişi Hürriyeti ve Güvenliği Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

42. Başvurucuların bir kısmı suç isnadına ve mahkûmiyete bağlı tutmanın hukuka uygun olmadığını iddia etmiştir.

43. Anayasa Mahkemesi, bir suç isnadına bağlı olarak tutuklulukla ilgili şikâyetleri içeren bireysel başvurularda, ilk derece mahkemesinin nihai kararını verdiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılmadığı gerekçesiyle süre aşımı olduğu sonucuna varmıştır (*Mehmet Emin Kılıç*, B. No: 2013/5267, 7/3/2014, §§ 19-32; *Mehmet Şimşek*, B. No: 2018/10953, 22/7/2020, §§ 47-70). Ç.Ö. ([GK], B. No: 2014/5927, 19/7/2018) kararında ise mahkûmiyete bağlı tutmanın hukuka aykırı olduğunu, kanun yolu aşamasında tahliye taleplerinin veya resen tutukluluk incelemelerinin yapılmaması gibi *bir mahkûmiyete bağlı olarak* tutuklulukla ilgili şikâyetlerin açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğunu değerlendirmiştir (aynı kararda bkz. §§ 27-53). Benzer şikâyetler içeren somut başvuruda anılan kararlardan ayrılmayı gerektiren bir yön bulunmamaktadır.

44. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının *süre aşımı ve açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekmektedir.

E. Diğer İhlal İddiaları

45. Başvurucuların bir kısmı, yukarıda belirtilen hakların yanı sıra Anayasa'da güvence altına alınan diğer hak ve özgürlüklerinin de ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvurucuların iddiaları Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuru inceleme yetkisine girdiği ölçüde ve sunulan belgeler çerçevesinde değerlendirildiğinde başvurucuların temel hak ve özgürlüklerinin ihlal edildiğine ilişkin iddialarının 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'da düzenlenen diğer kabul edilebilirlik kriterlerini karşılamadığı anlaşılmıştır. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının *kabul edilebilirlik kriterlerini karşılamaması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

F. Giderim Yönünden

46. Başvurucular; ihlalin tespiti, yargılamanın yenilenmesi, maddi ve manevi tazminat taleplerinde bulunmuşlardır.

47. Başvuruda tespit edilen hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Bu kapsamda kararın gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatmak ve Anayasa Mahkemesini ihlal sonucuna ulaştıran nedenleri gideren, ihlal kararında belirtilen ilkelere uygun yeni bir karar vermektir (*Mehmet Doğan* [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; *Aliğül Alkaya ve diğerleri* (2), B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; *Kadri Enis Berberoğlu* (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

48. Belirli bir davaya ilişkin olarak delilleri değerlendirme ve gösterilen delilin davayla ilgili olup olmadığına karar verme yetkisi kural olarak yargılamayı yürüten derece mahkemelerine aittir (*Orhan Kılıç* [GK], B. No: 2014/4704, 1/2/2018, § 44). Bu bağlamda

somut olaylarda başvuruçuların silahlı terör örgütüne üye olup olmadığı ya da silahlı terör örgütüne bilerek ve isteyerek yardım edip etmediği yönünde karar vermek Anayasa Mahkemesinin görevi değildir. Anayasa Mahkemesince verilen ihlal kararı, sanığın beraat ettiği anlamına gelmediği gibi ihlal kararının gereklerinin yerine getirilmesi amacıyla yapılacak yeniden yargılama neticesinde sanık hakkında mutlaka beraat kararı verilmesi gerektiği anlamına da gelmemektedir. İhlalin sonuçlarını gidermek üzere gereken işlemler yerine getirildikten sonra yapılacak değerlendirmede Mahkemenin mevcut belgelerle birlikte delillerin takdir biçimine göre benzer veya farklı bir sonuca varması mümkündür.

49. Başvuruçular, maddi zarara ilişkin olarak bilgi/belge sunmadığından maddi tazminat talebinin, ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından da manevi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinde bulunan başvuruçuların adli yardım taleplerinin KABULÜNE,

B. 1. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Başvuruçular Halil İbrahim Öz ve Önder Öztürk'ün makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddialarının *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

3. Kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *süre aşımı ve açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

4. Diğer ihlal iddialarının *kabul edilebilirlik kriterlerini karşılamaması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Kararın bir örneğinin gerekçeli karar hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere ekli listenin (D) sütununda belirtilen mahkemelere GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvuruçuların tazminat taleplerinin REDDİNE,

F. Vekille temsil edilen başvuruçulara ekli listenin (F) sütununda belirtilen vekâlet ücretleri ile ekli listenin (E) sütununda belirtilen harçların tablolarda gösterildiği şekilde ÖDENMESİNE,

G. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvuruçuların Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

Başvuru Numarası : 2021/24370
Karar Tarihi : 20/6/2023

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 20/6/2023 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Kadir ÖZKAYA

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Basri BAĞCI